

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ తృతీయః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ తృతీయః సర్గః ॥

వసిష్ఠవామదేవౌ ప్రతి శ్రీరామరాజ్యాభిషేకసామగ్రీసంగ్రహార్థం రాజ్ఞో
దశరథస్యానురోధస్తాభ్యాం సేవకాన్ ప్రతి తదనురూపాదేశస్య దానం
రాజాజ్ఞయా సుమంత్రేణ శ్రీరామస్య రాజసభాయామానయనం రాజ్ఞా
శ్రీరామం ప్రతి హితస్యోపదేశశ్చ

తేషామంజలిపద్మాని ప్రగృహీతాని సర్వశః |

ప్రతిగృహ్యబ్రవీద్ రాజా తేభ్యః ప్రియహితం వచః || 2.3.1 ||

అహోఽస్మి పరమప్రీతః ప్రభావశ్చాతులో మమ |

యన్మే జ్యేష్ఠం ప్రియం పుత్రం యౌవరాజ్యస్థమిచ్ఛథ || 2.3.2 ||

ఇతి ప్రత్యర్చితాన్ రాజా బ్రాహ్మణానిదమబ్రవీత్ |

వసిష్ఠం వామదేవం చ తేషామేవోపశృణ్వతాం || 2.3.3 ||

చైత్రః శ్రీమానయం మాసః పుణ్యః పుష్పితకాననః |

యౌవరాజ్యాయ రామస్య సర్వమేవోపకల్ప్యతాం || 2.3.4 ||

రాజ్ఞస్తూపరతే వాక్యే జనఘోషో మహానభూత్ |

శనైస్తస్మిన్ ప్రశాంతే చ జనఘోషే జనాధిపః || 2.3.5 ||

వసిష్ఠం మునిశార్దూలం రాజా వచనమబ్రవీత్ |

అభిషేకాయ రామస్య యత్ కర్మ సపరిచ్ఛదం || 2.3.6 ||

తదద్య భగవన్ సర్వమాజ్ఞాపయితుమర్హసి |
తచ్చుత్వా భూమిపాలస్య వసిష్ఠో మునిసత్తమః || 2.3.7 ||

ఆదిదేశాగ్రతో రాజ్ఞః స్థితాన్ యుక్తాన్ కృతాంజలీన్ |
సువర్ణాదీని రత్నాని బలీన్ సర్వాషధీరపి || 2.3.8 ||

శుక్లమాల్యాని లాజాంశ్చ పృథక్ చ మధుసర్పిషీ |
అహతాని చ వాసాంసి రథం సర్వాయుధాన్యపి || 2.3.9 ||

చతురంగబలం చైవ గజం చ శుభలక్షణం |
చామరవ్యజనే చోభే ధ్వజం ఛత్రం చ పాండురం || 2.3.10 ||

శతం చ శాతకుంభానాం కుంభానామగ్నివర్చసాం |
హిరణ్యశృంగమృషభం సమగ్రం వ్యాఘ్రచర్మ చ || 2.3.11 ||

యచ్చాన్యత్ కించిదేష్టవ్యం తత్ సర్వముపకల్ప్యతాం |
ఉపస్థాపయత ప్రాతరగ్న్యగారే మహీపతేః || 2.3.12 ||

అంతఃపురస్య ద్వారాణి సర్వస్య నగరస్య చ |
చందనస్రగ్భిరర్చ్యంతాం ధూపైశ్చ పూణహారిభిః || 2.3.13 ||

ప్రశస్తమన్నం గుణవద్ దధిక్షీరోపసేచనం |
ద్విజానాం శతసాహస్రం యత్ప్రకామమలం భవేత్ || 2.3.14 ||

సత్కృత్య ద్విజముఖ్యానాం శ్వః ప్రభాతే ప్రదీయతాం |
ఘృతం దధి చ లాజాశ్చ దక్షిణాశ్చాపి పుష్కలాః || 2.3.15 ||

సూర్యేభ్యుదితమాత్రే శ్వో భవితా స్వస్తివాచనం |
బ్రాహ్మణాశ్చ నిమంత్ర్యంతాం కల్ప్యంతామాసనాని చ || 2.3.16 ||

ఆబధ్యంతాం పతాకాశ్చ రాజమార్గశ్చ సిచ్యతాం |
సర్వే చ తాలాపచరా గణికాశ్చ స్వలంకృతాః || 2.3.17 ||

కక్ష్యాం ద్వితీయామాసాద్య తిష్ఠంతు నృపవేశ్మనః |
దేవాయతనచైత్యేషు సాన్నభక్ష్యాః సదక్షిణాః || 2.3.18 ||

ఉపస్థాపయితవ్యాః స్యుర్మాల్యయోగ్యాః పృథక్పృథక్ |
దీర్ఘాసిబద్ధగోధాశ్చ సన్నద్ధా మృష్టవాససః || 2.3.19 ||

మహారాజాంగనం శూరాః ప్రవిశంతు మహోదయం |
ఏవం వ్యాదిశ్య విప్రౌ తు క్రియాస్తత్ర వినిష్ఠితౌ || 2.3.20 ||

చక్రతుశ్చైవ యచ్ఛేషం పార్థివాయ నివేద్య చ |
కృతమిత్యేవ చాబ్రూతామభిగమ్య జగత్పతిం || 2.3.21 ||

యథోక్తవచనం ప్రీతౌ హర్షయుక్తౌ ద్విజోత్తమౌ |
తతః సుమంత్రం ద్యుతిమాన్ రాజా వచనమబ్రవీత్ || 2.3.22 ||

రామః కృతాత్మా భవతా శీఘ్రమానీయతామితి |
స తథేతి ప్రతిజ్ఞాయ సుమంత్రో రాజశాసనాత్ || 2.3.23 ||

రామం తత్రానయాంచక్రే రథేన రథినాం వరం |
అథ తత్ర సహాసీనాస్తదా దశరథం నృపం || 2.3.24 ||

ప్రాచ్యోదీచ్యా ప్రతీచ్యాశ్చ దాక్షిణాత్యాశ్చ భూమిపాః |
ష్లేచ్ఛాచ్ఛార్వాశ్చ యే చాన్యే వనశైలాంతవాసినః || 2.3.25 ||

ఉపాసాంచక్రిరే సర్వే తం దేవా వాసవం యథా |
తేషాం మధ్యే స రాజర్షిర్మరుతామివ వాసవః || 2.3.26 ||

ప్రాసాదస్థో దశరథో దదర్శాయాంతమాత్మజం |
గంధర్వరాజప్రతిమం లోకే విఖ్యాతపౌరుషం || 2.3.27 ||

దీర్ఘబాహుం మహాసత్త్వం మత్తమాతంగగామినం |
చంద్రకాంతాననం రామమతీవ ప్రియదర్శనం || 2.3.28 ||

రూపాదార్యగుణైః పుంసాం దృష్టిచిత్తాపహారిణం |
ఘర్మాభితప్తాః పర్జన్యం హ్లోదయంతమివ ప్రజాః || 2.3.29 ||

న తతర్ప సమాయాంతం పశ్యమానో నరాధిపః |
అవతార్య సుమంత్రస్తు రాఘవం స్యందనోత్తమాత్ || 2.3.30 ||

పితుః సమీపం గచ్ఛంతం ప్రాంజలిః పృష్ఠతోఽన్వగాత్ |
స తం కైలాసశృంగాభం ప్రాసాదం రఘునందనః || 2.3.31 ||

ఆరురోహ నృపం ద్రష్టుం సహసా తేన రాఘవః |
స ప్రాంజలిరభిప్రేత్య ప్రణతః పితురంతికే || 2.3.32 ||

నామ స్వం శ్రావయన్ రామో వవందే చరణౌ పితుః |
తం దృష్ట్వా ప్రణతం పార్శ్వే కృతాంజలిపుటం నృపః || 2.3.33 ||

గృహ్యాంజలౌ సమాకృప్య సస్వజే ప్రియమాత్మజం |
తస్మై చాభ్యుద్యతం సమ్యజ్మణికాంచనభూషితం || 2.3.34 ||

దిదేశ రాజా రుచిరం రామాయ పరమాసనం |
తథాఽసనవరం ప్రాప్య వ్యదీపయత రాఘవః || 2.3.35 ||

స్వయైవ ప్రభయా మేరుముదయే విమలో రవిః |
తేన విభ్రాజితా తత్ర సా సభాపి వ్యరోచత || 2.3.36 ||

విమలగ్రహనక్షత్రా శారదీ ద్యౌరివేందునా |
తం పశ్యమానో నృపతిస్తుతోష ప్రియమాత్మజం || 2.3.37 ||

అలంకృతమివాత్మానమాదర్శతలసంస్థితం |
స తం సుస్థితమాభాష్య పుత్రం పుత్రవతాం వరః || 2.3.38 ||

ఉవాచేదం వచో రాజా దేవేంద్రమివ కశ్యపః |
జ్యేష్ఠాయామసి మే పత్న్యాం సదృశ్యాం సదృశః సుతః || 2.3.39 ||

ఉత్పన్నస్త్వం గుణజ్యేష్ఠో మమ రామాత్మజః ప్రియః |
త్వయా యతః ప్రజాశ్చేమాః స్వగుణైరనురంజితాః || 2.3.40 ||

తస్మాత్ త్వం పుష్యయోగేన యౌవరాజ్యమవాప్నుహి |
కామతస్త్వం ప్రకృత్యైవ నిర్ణీతో గుణవానితి || 2.3.41 ||

గుణవత్ప్రపి తు స్నేహాత్ పుత్ర వక్ష్యామి తే హితం |
భూయో వినయమాస్థాయ భవ నిత్యం జితేంద్రియః || 2.3.42 ||

కామక్రోధసముత్థాని త్యజస్వ వ్యసనాని చ |
పరోక్షయా వర్తమానో వృత్త్యా ప్రత్యక్షయా తథా || 2.3.43 ||

అమాత్యప్రభృతీః సర్వాః ప్రజాశ్చైవానురంజయ |
కోష్ఠాగారాయుధాగారైః కృత్వా సన్నిచయాన్ బహూన్ || 2.3.44 ||

ఇష్టానురక్తప్రకృతిర్యః పాలయతి మేదినీం |
తస్య నందంతి మిత్రాణి లభ్యామృతమివామరాః || 2.3.45 ||

తస్మాత్ పుత్ర త్వమాత్మానం నియమ్యైవం సమాచర |
తచ్ఛ్చృత్వా సుహృదస్తస్య రామస్య ప్రియకారిణః || 2.3.46 ||

త్వరితాః శీఘ్రమాగత్య కౌసల్యాయై న్యవేదయన్ |
సా హిరణ్యం చ గాశ్చైవ రత్నాని వివిధాని చ || 2.3.47 ||

వ్యాదిదేశ ప్రియాభ్యేభ్యః కౌసల్య ప్రమదోత్తమా |
అథాభివాద్య రాజానం రథమారుహ్య రాఘవః |
యయౌ స్వం ద్యుతిమద్ వేశ్మ జనౌఘైః ప్రతిపూజితః || 2.3.48 ||

తే చాపి పౌరా నృపతేర్వచస్త -
చ్ఛ్చృత్వా తదా లాభమివేష్టమాశు |

నరేంద్రమామంత్ర్య గృహణి గత్వా

దేవాన్ సమానర్చురభిప్రహృష్టాః || 2.3.49 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే

అయోధ్యాకాండే తృతీయః సర్గః ||